

COM ARRIBAR-HI

L'Avellà es troba a l'alçada del km 5,2 de la carretera BP-2126. Després de recórrer sis quilòmetres, partint de Guardiola, descobrirem, a peu de carretera, aquest preciós nucli col·locat a la falda de la serra de Font-rubí. L'Avellà és un poble ric amb aigua; té tres fonts i el travessa un torrent. Dins el nucli, hi trobarem dues fonts situades al carrer. Una d'elles està situada davant de Cal Via, al costat de l'antiga era, ara encimentada i convertida en plaça. L'altra font està situada en una paret lateral del celler d'Heretat Mont-Rubí, a peu de carrer i davant dels antics safarejos. La més bonica, però es troba al costat del torrent. L'anomenen font de Baix o de l'Avellà; és molt senzill arribar-hi. Davant mateix del celler d'Heretat Mont-Rubí, a l'altre banda de la carretera, parteix un petit caminet, baixem uns 30 metres i a mà dreta, en un clot empedrat neix l'aigua que alimenta un seguit de safarejos, basses, canals i canelons.

HISTÒRIA

Les fonts situades dins del nucli, així com els safarejos, s'alimenten realment d'una altra font. L'aigua va ser canalitzada antigament des de la font del Joncar (o del Roure), a uns mil metres de distància en línia recta. Més endavant, es va veure la necessitat d'alimentar als veïns, de manera que l'aigua del Joncar es portar fins un dipòsit on es distribuïa cap a les diferents cases. La font de Baix té una deu pròpia. Aquesta font, és doncs, la font més antiga i la que proporcionava l'aigua per alimentar la bassa i el safareig, les seves aigües abundants, juntament amb algun pou dotaven d'aigua al barri. L'antiga bassa que es nodreix d'aquesta font, encara rega els horts i hortets que els veïns tenen prop del torrent. Antigament, quan aquesta funció era bàsica, els veïns tenien repartits els dies de reg de forma que la bassa no s'esgota i recuperava el seu nivell a l'endemà. En èpoques de sequera, quan la font no donava a coll per omplir la bassa, "gruava" l'aigua des d'un pou o clot que encara hi ha prop del torrent. Una mena de grua s'utilitzava per reomplir la bassa des d'aquest clot, on també hi neix aigua.

L'INDRET

Pel que fa a les fonts de dins el nucli, ambdues són molt semblants, formant un nínxol encastat a la paret. L'aigua brolla si activem una aixeta de palanca, i aquesta s'escola per una pica d'obra que hi ha sota. La font de Baix es troba en un entorn molt agradable. Un caminet format, a trams, per escales, ens hi porta tot baixant fins la llera del torrent. La vegetació molt exuberant i atapeïda, dona al lloc molta ombra a l'estiu i certa intimitat tot l'any. La font és a terra, enclotada. Formada per una mena de pica de pedra, l'aigua neix per una obertura que hi ha en un dels costats i s'empassa per un altra, de manera que l'aigua renovada manté sempre plena la pica. Una petita canal discorre vora el camí que ens porta als horts. Si el seguim, trobarem a mà esquerra un petit safareig força reformat i més endavant veurem una gran bassa que servia també de safareig. Aquí, una petita manovella puja i baixa una comporta, que alhora alimenta un altre canal de reg. Tot és ple de canals i sobreeixidors que creuen el camí entre l'herba humida. El so de l'aigua és present a l'ambient, molt poques vegades la font deixa de rajar. Petita obra d'enginyeria hidràulica, construïda pels pagesos de la zona.